

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОДИН З ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Світова глобалізація та інтеграція істотно посилює поляризацію країн світу за рівнем економічного, соціального та технологічного розвитку. Передові держави з кожним роком збільшують відстань від країн, що розвиваються, за рахунок технологічної досконалості власних господарств та ефективно функціонуючих національних інноваційних систем. Можливість країни бути на вістрі технологічних нововведень визначає конкурентоспроможність її економіки в світі, забезпечує основу для економічної та політичної незалежності, забезпечує високі соціальні стандарти. Трансфер технологій повинен виступити у якості одного з інструментів активізації діяльності національної інноваційної системи.

Найбільш визначні закордонні праці в сфері трансферу технологій належать: Х. Бремеру, П. Квінтасу, М. Портеру, Р. Фостеру, О.А. Дагаєву, Г.Д. Ковальову, Н.М. Фонштейну та ін. У вітчизняній економічній науці проблемою трансферу технологій займаються В.М. Геєц, В.П. Семиноженко, Ю.М. Бажал, Н.І. Чухрай, Л.І. Федулова. Не зважаючи на досить детальний розгляд цієї тематики, залишаються відкритими питання створення цілісного та дієвого механізму трансферу технологій, адаптованого до специфічних українських умов.

Одним з основних критеріїв інноваційної економіки є функціонування трансферу технологій, під яким В. Лукомський розуміє «реальність сучасних взаємовідносин між наукою та промисловістю, знаннями та досвідом, технологічним процесом та продукцією, що виробляється; це створення умов, як на законодавчому, так і на організаційному рівні, для використання наукового та науково-технічного потенціалу державних науково-дослідних закладів в приватному секторі економіки, в сфері малого та середнього бізнесу. Окрім цього трансфер технологій – це процес комерціалізації інтелектуального продукту, результатів наукових досліджень та науково-технічних розробок, інтелектуальної власності до створення спільного з іноземними компаніями чи за їх замовленням нових технологій різноманітного призначення. Участь як в довго строків (фундаментальних), так і в короткострокових (прикладних) науково-технічних проектах, спрямованих на задоволення потреб сучасного міжнародного ринку» [1].

Усвідомлення важливості моніторингу стану міжнародного трансферу технологій в Україні зростає, проте наявна вітчизняна статистична звітність продовжує ігнорувати цей осередок інноваційної діяльності підприємств. За даними звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність за 2014-2015 рр. Україна зайняла 76-місце серед 144 країн за

індексом технологічного розвитку, складовою якого є індекс трансферу технологій, за яким наша країна посіла лише 127 місце.

Т.І. Щедрина виділяє наступні фактори, які стримують розвиток вітчизняного трансферу технологій [2, с.113]: 1) не конкурентоспроможність багатьох видів товарів, яка є наслідком тривалого падіння інноваційної активності, обумовленого відсутністю стабільності у фінансуванні науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, а також недооцінкою в минулому ролі мікроелектроніки, енерго- та ресурсозберігаючих технологій і відсутністю з цієї причини своєчасного коригування науково-технічної політики; 2) відсутність спеціалістів – технологічних брокерів та недостатність досвіду у сфері світового технологічного бізнесу, обумовлені недостатнім розумінням дії механізму світового технологічного обміну та недооцінкою його ролі в економічному розвитку країни; 3) відсутність фінансових ресурсів, необхідних для проведення маркетингових досліджень і забезпечення охорони інтелектуальної власності при комерціалізації технологічних розробок, обумовлена кризовим станом промислових галузей; 4) недооцінка необхідності надання послуг комплексного характеру щодо супроводження експорту технічно складних товарів (науково-технічна та інженерінгова допомога, сервісно-ремонтне обслуговування, підготовка спеціалістів, організація збутової сітки і т. інше); 5) протекціоністські заходи зарубіжних урядів щодо захисту своїх товаровиробників і ринків; 6) передавання вітчизняних науково-технологічних продуктів поза межами державного механізму їх реалізації; 7) недоліки в законодавчій і нормативно-правовій базах, що стосуються трансферу технологій.

На нашу думку, окрім вирішення вищезазначених проблем, потрібно зробити наступні кроки: збільшити оплату кваліфікованої праці патентознавців, інноваційних менеджерів, фахівців з маркетингу і комерціалізації технологій, що забезпечить приплив кадрів вищої кваліфікації і молодих фахівців у цю сферу; запровадити методологію технологічного маркетингу як інструменту забезпечення конкурентоспроможності економічних суб'єктів; вдосконалити статистичний моніторинг здобутків в інноваційній сфері, а також адаптувати вітчизняну статистичну звітність до іноземних аналогів; вдосконалити методики оцінки інтелектуальної власності; підвищити технологічну безпеку та правовий захист вітчизняних інноваційних розробок з паралельним наданням допомоги у належному оформленні закордонних охоронних документів; офіційно закріпити трансфер знань як окрему функцію університетів та дослідницьких центрів з подальшим формуванням спільних підприємств між ними та представниками бізнесу.

Література

1. Лукомский В., Федченко Л. К вопросу о трансфере. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.innocentr.com/lib/?action=view_section&id=81
2. Щедрина Т. І. Розвиток міжнародного трансферу технологій в Україні // Економіка і прогнозування. – 2000. – № 2. – С. 109-116.